

Пролетарі всіх країн, єднайтесь!

Ім. І. І. Мечникова

ЗА НАУКОВІ КАНДИДАТИ

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМІВ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА
ТРУДОВОГО ЧЕРВОНГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА.

Видався з 1933 р.

№ 5 (1778). 2 ЛЮТОГО 1990 РОКУ.

Ціна 2 коп.

до виборів

Знайомимо з кандидатами

Понад 30 чоловік — викладачів, студентів, працівників університету висунуті в різних трудових колективах кандидатами в депутати Верховної Ради УРСР і місцевих Рад народних депутатів.

З моменту реєстрації кандидатів починається їх активна передвиборна боротьба за право представляти інтереси народу в радянських органах влади.

Яким буде цей марафон, залежить не лише від кандидатів, а й від нас з вами, виборців, від нашої громадянської позиції, від нашої спільноти відповідальності за долю краю, області, республіки, країни.

Нелегко обрати найдостойніших. Тому, щоб створити сприятливі умови для взаємних контактів кандидатів і виборців, ми починаємо публікувати короткі біографічні дані її політичні платформи претендентів.

СЕМЕН ЙОСИПОВИЧ АППАТОВ

Народився 1930 року в місті Первомайську Одеської (тепер Миколаївської) області в сім'ї службовців. Єврей. У 1952 році закінчив з відзнакою факультет міжнародних відносин Київського університету. Працював на викладацькій роботі. Протягом 1958—1966 років — директор і викладач Одеських державних курсів іноземних мов. З 1966 року й донині — викладач, доцент, професор, завідувач кафедрою нової і новітньої історії зарубіжних країн Одеського університету.

С. І. Аппатов — доктор історичних наук, спеціаліст у галузі теорії й історії міжнародних відносин і зовніш-

ньої політики, відомий у країні за кордоном вченим-американістом, член міжнародних асоціацій політологів та істориків-міжнародників, керівник секції Асоціації сприяння ООН в Одесі, учасник кількох міжнародних конференцій. Викладав курси лекцій в університетах США. Одружений, виховав дрох дочок.

С. І. Аппатов — член КПРС з 1950 року, журналіст-міжнародник, громадський діяч, активно виступає за утвердження нового політичного мислення.

Кандидатом у народні депутати Української РСР по Центральному виборчому ок-

ругу № 301 висунутий колективом університету.

Передвиборна програма Семена Йосиповича Аппатова містить у собі п'ять блоків основних питань: соціально-економічні, національні, освітні й культури, захисту населення.

Соціально-економічна програма С. І. Аппатова має в собі конструктивну критику програми уряду, яку ухвалив другий З'їзд народних депутатів СРСР. Він пропонує цілу низку термінових заходів, спрямованих на поліпшення продовольчого забезпечення і матеріального добробуту трудящих Одеси й Одеської області.

Програма кандидата з національного питання накреслює конкретні шляхи розв'язання складних проблем, на головуючи при цьому на профілактиці міжнародних конфліктів. Особливу увагу звернено на потребу ділового співробітництва з різними національно-культурними центрами і рухами, які активно підтримують перебудову, а також з прогресивною еміграцією за рубежем.

Програма С. І. Аппатова в галузі освіти й культури передбачає цілу низку радикальних змін у системі вищої й середньої освіти, гума-

нізацію університетської освіти, підвищення ролі науки в розв'язанні економічних, соціальних і культурних проблем регіону й країни.

Щодо екології, то тут кандидат пропонує зробити суверінісм санкції за порушення закону про охорону природи і має намір добитися якнайточнішого виконання всіх постанов, спрямованих на забезпечення екологічно чистого виробництва в рамках міста й області. Одна з вимог екологічної програми кандидата — введення обов'язкового курсу екологічної освіти в усіх середніх і вищих учбових закладах республіки і країни.

Питання соціальної захищеності одеситів — у центрі уваги кандидата. Він обстоє ширше використання матеріальних можливостей підприємств міста й області для поліпшення становища пенсіонерів, людей похилого віку, малозабезпечених і пізыкооплачуваних верств населення, пріоритетний розвиток усіх напрямків охорони здоров'я.

С. І. Аппатов — палкий патріот нашого міста. Голосуючи за нього, ви голосуватимете за справжнє оздоровлення і розквіт Одеси, за прогресивні зміни в країні, за дружбу і співробітництво всіх народів і націй нашої соціалістичної держави.

(Продовження на 2-й стор.).

6 лютого — роковини загибелі О. С. Пушкіна. В третьому номері «ЗНК» за цей рік ми розповіли про живописну Пушкініану, яку художник Анатолій Іванович Белорусов подарував філологічному факультету. Наш фотокореспондент В. Пащук зафіксував, з якою увагою ставляться студенти до «своєї» експозиції.

ПРОБЛЕМИ СКЛАДНІ, РОЗВ'ЯЗОК НЕЛЕГКИЙ

(Звіт про засідання вченої ради з нотатками на засіданнях

1. чи не надто просто і ясно?

Рада університету на своєму черговому засіданні заслухала інформацію проректора з АГЧ А. В. Нечаєва про підсумки виконання плану капітального будівництва в 1989 році. Більш аніж скромні показники, що їх навів промовець, пожвавлення в залі не викликали.

Конкретно. План капіталовкладень на 1989 рік передбачав витратити 160 тисяч карбованців. 60 тисяч із них пішло на проектні роботи по запланованому, вже одинадцяти за рахунком, гуртожитку 535 місць; на проектування бібліотечного виділено 100 тисяч карбованців. Проектні роботи веде кіївський «Діпровуз». Документація на бібліотеку має бути готова в лютому цього року.

На кілька запитань, стосуючихся капітального будівництва, крім А. В. Нечаєва, відповів і проректор з капітального будівництва В. С. Плинський. З цих відповідей випливає, що спорудження учбово-бібліотечного корпусу затримається, бо не оформлено ще пайової участі, не відселено 19 сімей та не знесено старих будівель.

Дещо кращі справи з будівництвом одинадцятого гуртожитку: визначено замовником — асигнування, на перший квартал цього року заплановано знесення старих будівель, що відселення з них людей, людів капітального будівництва вважає, що план спорудження гуртожитку в 1990 році буде не лише виконано, а й перевиконано. Що ж до недоробок по десятому гуртожитку (турбаза в Чорноморці), то тут намічено встановити додатковий котел в автономній котельні, що даст змогу забезпечити потрібний тепловий режим у корпусі до кінця цього року.

Було задано питання про долю учбово-лабораторного корпусу. Його спорудження на цю п'ятирічку не передбачено, бо потрібна цільова постанова Ради Міністрів республіки.

2. ХТО ЗБИРАЄТЬСЯ ДО НАС У ГОСТИНУ

Рада заслухала проректора із зарубіжних звязків О. І. Домбровського з питання нових договорів про міжнародне співробітництво.

Останнім часом університет уклав два договори про науково-технічне співробітництво: з Дрезденським технічним університетом (НДР) і з Неапольським морським інститутом-університетом (Італія). Обидва договори розраховано на п'ять років — 1990—1995.

Договір з німецькою стороною передбачає співробітництво на рівні двох кафедр — теплосфізики (ОДУ) і інженерної фізики та хімічної технології (Дрезден). Це — спільне виконання робіт у галузі фізики аерозолей, обмін науковими працівниками (14 людино-днів на рік), аспірантами й студентами (близько двох місяців на рік) на безвалютній основі. Передбачено також обмін результатами досліджень, написання спільних наукових статей, підготовка доповідей на міжнародні конференції.

З Італійською стороною досягнуто домовленості про співробітництво з геолого-географічним факультетом і науково-бібліотекою ОДУ.

Крім названих вище форм співробітництва, тут теж передбачено безвалютний обмін

«**Экология**
преподавания
— другу
публікацію
3. Подолян
із серії
«Неювілейне»
читайте
на 3 стор.

(Закінчення на 3-й стор.)

Знайомимо з кандидатами

(Закінчення.
Початок на 1-й стор.).

ЮРІЙ ПЕТРОВИЧ
БОЖКО

Народився 1963 року в селі Деменки на Полтавщині в сім'ї колгоспників. Українець. В 1980 році, закінчивши середню школу, вступив ча другий курс Полтавського університету транспортного будівництва, а згоди пішов до армії. Служив у прикордонних військах. Демобілізувавшись, вступив на підготовчий відділ нашого університету. Торік закінчив юридичний факультет і дістав призначення на роботу асистентом кафедри адміністративного права та управління цього факультету.

Наукові інтереси Ю. П. Божка пов'язані з дослідженнями проблем фінансового права та економіки галузей народного господарства.

Протягом усіх років навчання в університеті займав громадську роботу. Задіяний секретарем комітету ІКСМУ ОДУ. Обраний на альтернативній основі. До найважливіших ініціатив комітету під його керівництвом

можна записати організацію міського екологічного мітингу, створення в університеті сімейного гуртокрити, радикальну реорганізацію навчального процесу на військовій кафедрі, будівництво МЖК. Одружений, має малого сина.

Кандидатом у депутати Верховної Ради УРСР по Центральному виборчому окрузу № 301 Ю. П. Божко висунутий на пленумі Центрального райкому ЛКСМУ України.

У своїй політичній програмі Ю. П. Божко виступає:

— за Ради як головний інструмент побудови демократичного соціалізму, за їх звітність лише перед виборцями і Радами вищого рангу;

— за союз незалежних (суверенних) республік як умову їх економічного та соціального розвитку, політичної стабільності з гарантіями всіх прав громадян і демократичним механізмом виходу республік із Союзу;

— за політичний, економічний та ідеологічний плюрализм;

— за поєднаність курсу

на пріоритет загальнолюдських цінностей у внутрішній і зовнішній політиці, у доборі засобів реалізації соціалістичних ідеалів, проти кон'юнктурних чи догматичних підходів у виборі шляхів перебудови суспільства;

— за прямі вибори керівних органів і референдум як політичну норму в реалізації принципу народовладдя;

— за відродження національних культур і мов як одну з найголовніших соціальних програм забезпечення всіх умов для розвитку культур і мов некорінних народів, що живуть на території республіки;

— за принципово нову державну політику в галузі народної освіти, що забезпечує на основі деидеологізації, гуманізації навчального процесу, децентралізації керівництва вищою і середньою освітою тісний зв'язок науки і практики, більший внесок вузів у фундаментальну науку, підготовку професійної та екологічної грамотних кадрів, виховання на досягненнях національної і світової культури.

В соціально-економічній частині своєї програми кандидат обстоює перебудову економіки з метою введення її в світовий процес економічного розвитку шляхом утворення товарно-грошових і ринкових відносин на основі самостійності підприємств.

Він виступає за економічну самостійність республіки і її право самій визначати пріоритетні напрямки розвитку, за перегляд бюджетних прав республіканських і місцевих органів державної влади в бік їх розширення; за правове забезпечення економічно обґрунтованого диференційованого оподатковування як єдиного регулятора прибутків усіх комерційних підприємств і населення; за зміни в розмірі пенсій, стипендій та інших соціальних виплат з урахуванням інфляційного коефіцієнта; за впровадження в Одесі пільгового режиму відкритої ринкової економіки і формування вільної економічної зони, що сприяло б розв'язанню загальнодержавних і місцевих економічних, соціальних та екологічних проблем; за всеобщий розвиток різних форм милосердя та їх децентралізацію, податкове заохочення державного і приватного добroчинства.

ПРОБЛЕМИ СКЛАДНІ, РОЗВ'ЯЗОК НЕЛЕГКИЙ

(Закінчення.
Початок на 1-й стор.).

двою викладачами й науковими працівниками (блізько двох місяців) та одним стажером — на строк близько десяти місяців.

У перспективі накреслюється розвиток співробітництва з вищими учбовими закладами на комерційній основі з участию працівників фізичного, хімічного, біологічного факультетів на НДЧ ОДУ, а також спродування за валюту вивержених розробок, спільне користування науково-дослідними суднами ОДУ, введене навчання студентів.

3. З РУБРИКИ «ПРИЄМНІ ВІСТИ»

Рада університету ухвалила постанову про організацію на біологічному факультеті нового підрозділу — кафедри гідробіології та екології.

Ухвалено також рішення про Державний екзамен із суспільних наук в 1989—90 наочальному році: на випускних п'ятих і шестих курсах всіх факультетів будуть Державні екзамени з проблем теорії сучасного соціалізму. У своєму роз'ясненню з цього питання проректор Л. О. Ануфрієв відзначив, що колишні курсові екзамени з наукового комунізму надалі стануть заліками, а вже складені екзамени з цього предмету заразовуватимуться як Державний екзамен. В разі, коли студент не погодиться з оцінкою курсового екзамена, йому можна дати дозвіл на повторний Державний екзамен.

4. ЧИ ВСІ СТОРОНИ ОБ'ЄКТИВНІ?

Обговорення на засіданні ради останнього питання порядку денного — вибори за конкурсом асистентів кафедри історії КПРС П. І. Раннева й І. В. Меркуленка — традиційним голосуванням не завершилося. У зв'язку з тим, що в членів ученої ради виникли подиви з приводу мотивів негативного висновку кафедрою П. І. Раннева, а професор В. В. Сердюк справедливо побачив у діях завідувача кафедрою Н. М. Якупова грубі порушення процедурного характеру, було ухвалено (один під час голосування утримався) рішення перенести розгляд на наступне засідання ради університету, що має бути в лютому ц. р.

Рада розглянула ще одне конфліктне питання. Науковий працівник НДЧ О. Г. Волошин оскаржив дії вченої ради хімфаку, яка відмовилася рекомендувати запропоновану ним тему «Хімічні грілки» на республіканський конкурс.

Позиція факультету й адміністрації університету зводиться до того, що університет че має потрібних ресурсів і площі, і тільки з цієї причини цікаву тематику не можна подавати на конкурс.

Позиція, м'яко кажучи, серйозної критики не витримує. Бо важко собі уявити, як опоненти Волошина (Іванова, Петрова) зможуть відбитися, сказати, від таких запитань: а куди подіти власне науку при такому підході до неї? Або що робити, коли тема, боронюча яже, переможе на конкурсі і виявиться актуальнішою, вигіднішою і перспективнішою для університету, ніж ті, над якими сушать собі голови інші колективи? Яким пріоритетам слід віддавати перевагу в науці?

М. ЩЕРБАНЬ.

чи вчимося демократії?

Недовго думаючи...

Колектив університету під впливом загальних процесів передбудови в країні теж поступово починає набирати руху. Свідчить цього аж задосить.

Виступаючи за демократизацію університетського життя, ми нерідко підходимо до цієї проблеми спрощено. І аж тоді, коли вже втігнемося у ту чи іншу серйозну справу, починаємо, раптом усвідомлювати, що не все в ній таке просте й зрозуміле. На жаль, частенько геть забуваємо народну мудрість, що відблизається у відомій пораді: «Сім разів одмірай!»...

Щось подібне до вищеописаного сталося в Одеській астрономічній обсерваторії, які зараз переживає гостру кризу. Колектив тут вирішив обрати директора на альтернативній основі. З чотирьох гідних високого звання кандидатів треба було вибрати одного. Наскільки демократичними виявились ці вибори і наскільки продуманою була їх процедура (чи піде ця наука намуслом?), розповідає на прохання редакції позаштатний кореспондент «ЗНК» Людмила Зайкова.

Отже, в Одеській астрономічній обсерваторії відбулися вибори директора. Чим вони закінчилися? Ті, кому стане терпіння прочитати статтю до кінця, — знатимуть.

А зараз кілька слів про самі вибори. Вони були справжніми, альтернативними, з боротьбою претендентів та перевиборкою кандидатів. П'ять кандидатів на посаду — це вам не жарт. Назву цих кандидатів у порядку надходження даних про них до виборчої комісії.

В. Г. Каретников, доктор фізики-математичних наук (захист дисертації і затвердження в 1989 році), завідуючий кафедрою астрономії ОДУ;

М. С. Комаров, кандидат фізики-математичних наук (захист дисертації вже після виборів — у грудні минулого року), завідуючий відділом астроспектроскопії Астрономічної лабораторії;

Ю. О. Медведев, кандидат фізики-математичних наук, до виборів — директор Астрономічної обсерваторії, завідуючий відділом космічних досліджень Астрономічної лабораторії;

Е. А. Вітриченко, доктор технічних наук (захист дисертації у 1982 році з астрономічної оптики), провідний працівник інституту космічних досліджень АН СРСР.

Як бачимо, всі люди достойні. На таких можна покластись у справі виведення Одеської обсерваторії з кризи, в якій вона зараз перебуває. Шляхи цього виведення кандидати на посаду директора пропонували різні — і це природно, бож і люди вони неоднакові, з неоднаковими поглядами на науку й адміністративну діяльність. Хоч на мій погляд зараз, у такій нелегкій не лише для обсерваторії (її загрожує глобальне скорочення штатів), а й для всієї країни час, основною якістю керівника й дирек-

тора повинна бути саме здатність до адміністративної роботи. Справа ця дуже непроста, якщо здатися нею до пуття, і вона може поглинути не лише весь робочий, а навіть і вільний час керівника.

І ось — передвиборча кампанія. У більшості працівників обсерваторії враження від неї потьмарилось тим, що обирати (тобто голосувати) мали не всі, а лише 45 чоловік, так звана вчена рада. Це — власне члени вченої ради обсерваторії; кандидати фізики-математичних наук, які не входять до вченої ради; представники громадських організацій (по одному від кожної) і представники всіх інших членів колективу у співвідношенні 1:10. Два відділи Астрономічної обсерваторії (дослідження перемінних зірок і космічних досліджень) звернулися до вченої ради з проханням переглянути таке представництво і провести по-справжньому демократичні вибори, з участю всіх членів колективу обсерваторії. Але вчена рада на це прохання не відгукнулася.

Нелегко довелося виборчій комісії. Мало того, що вона свого часу проводила вибори як самої вченої ради, так і директора, який працював до сі, — її випало ще й істотно допрацювати. Положення про вибори, оскільки в запалі передвиборчих пристрастей вчена рада не спромоглася конкретизувати багатьох його пунктів. Довелося вимагати від адміністрації обсерваторії і вченої ради погоджені з профспілкою організацією працівників по відділах, оскільки саме відділи висували виборщиків. Довелося навіть відстоювати додержання визначеніх за місяць до того строків голосування. Ішла активна агітація — і словом, і пером у стінній газеті «Земля і небо».

«ЗА НАУКОВІ КАДРИ»

В ЭТОМ ПРОТИВОРЕЧИВОМ МИРЕ...

Александр Ривас и Виталий Баник познакомились в Одесском университете. А если быть точным — на встрече, организованной в редакции «ЗНК». Александр приехал в Одессу из Венесуэлы, сейчас — студент IV курса русского отделения филфака. Окончил лицей в Каракасе, полтора года занимался в национальном университете — в школе современных языков. Добился, чтобы его направили на учебу в Советский Союз. Его мечта — в совершенстве овладеть русским языком. «Политикой я не занимаюсь», — сразу же предупредил Александр Ривас, едва нас представили друг другу.

Виталий Баник — студент III курса испанского отделения факультета РГФ. В Одессу приехал учиться из села Черное в Закарпатье. Отслужил срочную службу. Биография, как сказал сам, ничем не примечательна, обычна.

Этих двух ребят мы пригласили вовсе не для того, чтобы они излагали нам свои политические манифесты. Нас больше интересовало, как молодые люди, чье мировоззрение формировалось в совершенно различной социальной и духовной атмосфере, относятся к проблемам межнациональных отношений.

Предлагаем вниманию читателей фрагменты записи нашей с ними беседы.

— Закарпатье, откуда я родом, — говорит Виталий, — область многонациональная. У нас очень много венгров, с перестройкой получивших широкую возможность развивать свои национальные традиции, культуру. Там живут мои родители: мать — историк, отец — учитель украинского языка и литературы.

КОР.: Скажи, пожалуйста, тот факт, что многие жители вашего края выезжают в другие республики, как-то сказывается на их восприятии проблем межнациональных отношений?

В. БАНИК: На этот вопрос однозначно не ответишь. Мне думается, что говорить в данном случае о воспитании интернациональных чувств особенно не приходится. Все обстоит более прозаично: люди уезжают на заработки, как работают — вам известно. Понятно, что какие-либо гуманитарные контакты — в самой ограниченной форме, так что вряд ли происходят в этот период серьезные изменения в сознании людей.

А. РИВАС: У меня на родине население в национальном отношении тоже неоднородно. Страна разделена на штаты, на юге проживают в основном индейцы. А вот Западный штат хотел отделяться от Венесуэлы. У них — нефть, молоко. Они считают, что могут прожить самостоятельно, без Венесуэлы. Как видите, и у нас в основе межнациональных разногласий — те же экономические проблемы.

КОР.: Виталий, тебе довелось проходить срочную служ-

бу. Скажи, в армейской среде проявляются открыто националистические настроения?

В. БАНИК: Еще как! Я слышал в химическом подразделении. Когда нас перебросили в район Чернобыля в связи с известной катастрофой на четвертом реакторе, солдаты — армяне, грузины, азербайджанцы злословили по этому поводу. Может быть, они воспользовались этим, чтобы досадить нам, украинцам, не знаю, но такой эпизод имел место. Иными словами, и в армии лобовая пропаганда оказала свою медвежью услугу. Вместо серьезной работы среди солдат разных национальностей нам продолжали вдалбливать в голову шелуху о всеобщем братстве.

А. РИВАС.: В Венесуэле тоже нередки случаи проявления национализма, иногда можно заметить враждебное отношение к приезжающим к нам гражданам Колумбии. От обычайцев можно услышать, что они приезжают, чтобы нас грабить. Я другого мнения. Колумбийцы мне ничего плохого не сделали. Я без националистических предрассудков, но я горжусь, что я — венесуэлец.

КОР.: Как вы относитесь к изучению общественных дисциплин, помогают ли они вам лучше разобраться в сложных политических событиях, особенно в тех, в основе которых проявляется межнациональная рознь?

В. БАНИК: Уже ни для кого не секрет, что студенты настроены не в пользу общественных наук. Во многом это объясняется, на мой взгляд, и тем, что их «засушили» плохие преподаватели. Некоторые из них просто боятся студенческих вопросов и дискуссий, а ведь в дискуссиях проявляется способность мыслить неординарно. А у нас привыкли всех стричь под одну гребенку.

А. РИВАС: Любой венесуэлец скажет, что общественные дискуссии не нужны. Я отношусь к общественным дисциплинам как к попыткеказать на нас влияние, перевоспитать нас, что ли. Мне это не нравится. Я с желанием буду изучать историю СССР, но мне не нужна история КПСС. К тому же, если у меня по общественным дисциплинам будет в дипломе «пятерка», на родине меня нигде не примут на работу, даже если я буду блестящий профессионал. С этим мы вынуждены считаться.

Охотно высказывались наши собеседники по многим другим вопросам, не во всем соглашаясь друг с другом. Но в конце встречи были единодушны: молодежь разных стран должна научиться понимать друг друга, уважать иные мнения, общая. Иначе в этом огромном, таком сложном и противоречивом мире не восторжествовать человеческому Разуму.

Беседу записала А. ВИКТОРОВА.

неюбилейное

«Экология» преподавания

В недавней «Исповеди университетского психолога» («ЗНК» № 40, 1989 г.) профессор И. Г. Беляевский с горечью и болью писал о бедственном положении своей науки в Одесском университете. Той науки, которой предсказывается ведущая роль в солнце наук XXI века.

Вы можете, уважаемому Илье Григорьевичу, станет легче, если я скажу, что психология — не единственная дисциплина, обойденная в нашем университете. Иностранные языки у нас затерялись где-то на галерке, а их преподавателей давно и основательно держат, как принято говорить, в черном теле.

В среде неспециалистов и идеологов прежних лет утверждалось мнение, будто преподавание иностранных языков — дело не только простое, но даже и не очень-то нужное. Поэтому с каждым новым десятилетием преподавательская нагрузка увеличивалась с 600 часов в послевоенные годы (свидетельство профессора А. К. Корсакова) до 720 часов в 60-е годы (это помнят многие ветераны) и, наконец, в 70—80-е годы она достигла 850—900 часов.

На кафедрах же иностранных языков естественных и гуманитарных факультетов давным-давно превышен и этот «потолок»: нагрузка колеблется в пределах 900—1000 часов. Но случаются даже перевыполнения и такого непомерного «плана».

Из 22-х преподавателей кафедры иностранных языков естественных факультетов на вечернем, заочном и очном отделениях пяти факультетов работают восемь преподавателей; 17 — на вечернем и только трое — исключительно на дневном. Примерно так же обстоят дела и на кафедре иностранных языков гуманитарных факультетов.

Преподаватели кафедры классической филологии (каждый!) работают на пяти-семи факультетах по всем трем формам обучения (нагрузка доходит до 922 часов, количество студентов в группах — до 30-ти человек). При этом львиная доля нагрузки — это «горловые» часы. И ко всем этим часам надо же както готовиться...

Кафедра зарубежных литератур проводит занятия на двух дневных, вечернем и двух заочных отделениях. Тут приходится иметь дело с большими потоками — по 100 и более студентов.

Здесь уместно отметить, что все, сказанное выше о нагрузках, в равной степени можно отнести и к другим подразделениям ОГУ, например, к кафедре общего и славянского языкознания филологического факультета.

В последние годы по воле учебной части практикуется и сокращение ставок на кафедрах. Это обрекает «узелевых» к еще большей интенсификации труда: такая ситуация сложилась, скажем, этой осенью на кафедре зарубежных литератур, когда нагрузка восьми штатных единиц легла на плечи семерых. Примеры можно умножить.

По моим оценкам, на кафедре иностранных языков гуманитарных факультетов должно работать не 22, а 30 человек [из расчета нагрузки в 720 часов].

Такое положение дел ведет к огромному перенапряжению психо-физиологических возможностей преподавателей и уж никак не способствует совершенствованию подготовки полноценных специалистов.

Планируемая учебная нагрузка преподавателей кафедр грамматики, лексикологии и стилистики, теоретической и прикладной фонетики английского языка, французской, немецкой и испанской филологии представляется вроде бы не такой устрашающей, как у их коллег с кафедр иностранных языков, однако и она едва ли так легка и обоснована. В обоих случаях не учитывается надобность в серьезной подготовке преподавателей к занятиям.

Не спешите обвинять автора этих заметок в незнании некоторых пунктов приказов по

высшей школе. Такие категории, как «от 400 до 1000 часов» учебной нагрузки и «6-часовой рабочий день преподавателя университета» мне теоретически известны, уверяю вас.

Однако давайте-ка рассмотрим первую из означенных категорий («от 400 до 1000 часов») на живом, так сказать, примере. Итак:

а) кому 400, а кому 1000 (не забудьте, что речь не о рублях, но о часах!);

б) каких часов (по характеру и специфике учебной работы?);

в) с каким контингентом учащихся?;

г) в какое время суток?

И так далее и тому подобное.

Все эти «мелочи» должны быть оговорены, а цифра 1000 (!) вообще должна кануть в тартарары, как кошмарный сон, столь явно дискредитирующий всю нашу систему народного образования.

Впрочем, есть же кафедры, на которых нагрузки преподавателей определены в 500—600 часов. Это кафедры общественных наук, РКИ, возможно, и другие.

Мне представляется, что подобная же нагрузка на кафедрах РГФ была бы более разумной и в большем соответствии с интересами ДЕЛА.

Далее. Под медноликой цифрой нагрузки тайтся специфика и характер учебной деятельности преподавателя, привязанность учебного процесса к времени. Поэтому считаю, что необходимо учитывать, скажем, смену, в которую ведется преподавание за счет соответствующего коэффициента, либо создавать на вечернем отделении свой собственный преподавательский корпус. Недопустимо, чтобы педагоги работали сразу в три смены. Где же тогда наша пресловутая социальная защищенность?

Перейдем теперь к излюбленной карте учебной части — категории «6-часовый рабочий день».

Верят ли искренне эти «казаконники» в то, что всю палитру преподавательской деятельности можно разместить на «мольберте» этих самых «6-ти часов»? Как эти «6 часов» учитывают раскладку дня людей, утром работающих на стационаре, днем — на подготовительном отделении, а вечером, естественно, — на вечернем? Должны ли эти «6 часов» составлять единое целое или рассыпаться, расстrelливая, подобно автоматной очереди, весь день.

И если у преподавателя, скажем, только аудиторная нагрузка составляет 30 часов еженедельно (и более!), надо ли ему и в состоянии ли он заниматься подготовкой к занятиям, работать над собой, самосовершенствоваться? Можно ли, скажите, закрепостить наш творческий (?) труд еще более чем он закрепщен? Кому это надо и кому это выгодно?

Отдельно надо бы сказать об организации учебного про-

цесса в университете в этом году. Несомненно, установленные учебной частью и деканатами сроки проведения занятий и экзаменов по факультетам и формам обучения расчленены, простите, на выочных животных, рискующих вот-вот надорвать жилы. Вот лишь несколько примеров.

18 января... Еще идут занятия и принимаются зачеты на стационаре, полным ходом работает подготовительное отделение (во вторую смену). Но уже 8 января начались (тоже во вторую смену) занятия у студентов заочников украинского отделения. При всем этом еще заочники с русского отделения приходят защищать контрольные работы (согласно графику деканата) и т. д. Как тут избежать накладок в расписании?

Возьмите хотя бы мое расписание на 15 и 16 января. 15.1.90 г.: 10.15—11.55 — I курс, стационар филфака, русское отделение; 12.05—13.45 — то же, украинское отделение; 14.00—17.00 — зачет на I курсе, стационар филфака, украинское отделение.

16.1.90 г.: II пара — III русск., стационар; III пара — подгот. отд.; стационар; IV пара — они же (и в это же время, с 14.00 — зачет на III русск., стационар); 17.25—19.00 и 19.10—20.45 — две пары у заочников II курса украинского отделения.

Прибавьте к этому «букету» еще два часа «транспортных», и вы ощутите всю полноту преподавательского счастья.

Разумеется, что в неоткорректированном виде такое «расписание» едва ли приспособлено к реальной жизни. В этой связи по-ударному настроенные преподаватели берут обязательства работать и п воскресеньям, коль нет иного выхода. Вот как поступают люди неравнодушные! Только к чему этот надрыв, покрывающий чью-то равнодушие, а может и некомпетентность?

Товарищи руководители профсоюза! Где же ваша защита наших интересов? Разве она не есть ваше главное дело? Между тем, коллектив нашей кафедры пишет корректное (чтобы не сказать — смиренное) письмо в учебную часть, просит разъяснений...

Изложила только то, что она заслала в поле зрения. Не сомневаюсь, это лишь верхушка айсберга проблем, связанных со статусом и условиями труда многих и многих преподавателей.

Написала и думаю: прочтут в учебной части и профкоме мои замечания, как водится, сразу же затребуют на меня «полное досье» — ная нагрузка и т. д. и т. п. Скажу сразу — не о себе пенусь. Обидно и жалко моих молодых коллег — ведь их в самом начале карьеры невыносимой нагрузкой заведомо обременяют на халтуру. О каком качестве преподавания можно говорить в этих условиях?

Пожалуй, каждый согласится со мной: официально трудиному статусу преподавателя преподают многочисленные обзачности; что же касается защиты прав и достоинства — тут явный обсчет и обвес. Об уважении преподавателя и говорить не приходится да и уважают ли мы себя сами, раз за разом подставляя собственную шею...

Пора добиваться законной законности. скажем, разработчики «Положения о статусе преподавателя в Одесском университете». Впрочем, если вся «уродликая» система нашего спечетого и высшего образования сменит иной, более созвучный научному уровню уровень, ширпотреба, многие проблемы очевидно, отпадут сами собой.

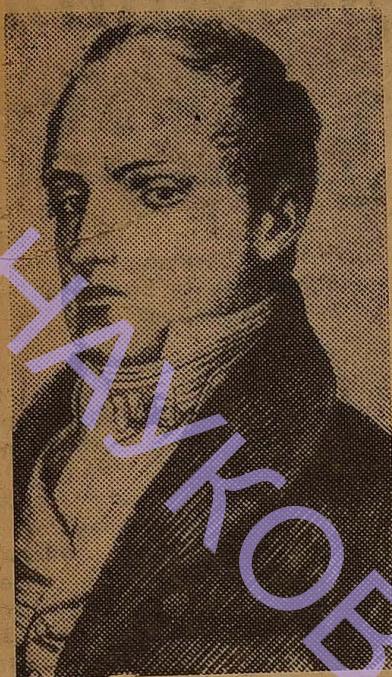
3. ПОДОЛЯН,
ст. преподаватель
факультета РГФ.

ОТ РЕДАКЦИИ: мы закончили публикацию заметок-размышления Зинаиды Ивановны Подолян. Они — боль не только ее университета.

Полагаем, однако, что только читательским интересом к этим публикациям ограничиться нельзя. Мы ожидаем, что и ректорат, и партком дадут свою оценку всему, о чем говорилось в двух публикациях. И примут, наконец, действенные меры к устранению отмеченных недостатков. И выступят с законодательной инициативой о пересмотре всей системы оплаты труда вузовского преподавателя. Чтобы все поверили, что истинная перестройка коснулась, наконец, стоящих стен и нашего дома.

«Свободы сеятель...»

(Краеведческие разыскания о Василе Априлове)

В начале прошлого столетия болгарский народ стоял на пороге своего исчезновения как нации вследствие насилия пятивекового «отуречивания» и «огречивания», насаждаемого греческим духовенством. Многие болгары стыдились своей национальной принадлежности и объявляли себя греками.

Борьбу за пробуждение национального самосознания возглавил болгарский патриот и общественный деятель Васил Евграфиевич Априлов, 200-летие со дня рождения которого мы отмечаем в минувшем году. Проживший в Одессе 39 лет, он написал в своем завещании: «Я, нижеподписавшийся, записанный в Нежинский греческий магистрат, русско-поданный, Васил Евграфиевич Априлов, болгарин, родился в турецких владениях в Болгарии, в селе Габрово в 1789 году, 21 июля месяца, православной веры...». Отец его торговал скобяным товаром и, по преданию, был убит турками.

Василий учился в церковном училище в Габрово, а после смерти отца переехал к братьям в Москву, где прожил около двух лет. Затем окончил немецкую школу в Брашеве (Румыния), короткое время был студентом медицины в Вене, вернулся в Россию и обосновался в Одессе. Реалии его одесской жизни, нигде ранее не публиковавшиеся, представляют для нас определенный интерес.

Биографы Априлова по-разному датируют его приезд в Одессу — 1809 или 1811 гг. Прощение его в 1811 г. о выдаче «открыто-го письма» на владение участком земли в урочище Кү-

яльник убедительно показывают другую дату — 1808 год. «Проситель Априлов и старший брат развели на том месте фруктовые и лесные деревья слишком густо и исправна верховая изба в скале, в меру место длиною 100 и шириной 77 саженей...». По этим приметам место сада было найдено на склонах Шкодовой горы, вблизи крекинг-завода.

Пока вновь заложенный сад не давал дохода, Априлов поступил приказчиком к родственнику жены своего брата Никифора, богатому купцу Николаю Феодориди. В 1815 г. Феодориди своего дома не имел и снимал помещение у колониста Матиса (теперь дом № 13 на ул. Соколовской).

В 1820 г. Феодориди числился уже владельцем двух домов (теперь на углу ул. Пастера, 52 и Петра Великого, 5). Это последний известный нам адрес Априлова; вскоре он покидает холмина и в 1822 г. заводит свой «водочный завод, на коем выделяется фруктовая на манер французской водки...».

Вероятно, эта деятельность тяготила Априлова, во всяком случае завод работал лишь полтора года. В 1828 году Априлов отошел от предпринимательства и полностью посвятил себя общественной деятельности. Два года он состоял попечителем греческого коммерческого училища (оно размещалось на Дерибасовской улице, 14, где сейчас дом ПО «Антартика») и материально помогал греческому освободительному движению. В 1830 г. вместе с директором К. Вардалахисом он был вынужден покинуть училище, не выдержав контроля реакционного Министерства народного просвещения.

После 1831 г., под влиянием сочинений о болгарах русского ученого Ю. Венелина, Априлов отходит от эллинистических позиций. У него рождается идея открыть в родном Габрово училище с современным методом обучения для распространения знаний по всей Болгарии. Эту идею поддержал его друг, купец Николай Степанович Палаузов, тоже уроженец Габрово. Он сразу же согласился давать ежегодно крупную сумму — 2000 руб. на нужды училища. Историческое соглашение об этом друзья подпарили 20 июня 1832 г. в доме Палаузова, приобретенном в 1830 г. (теперь ул. Бебеля, 10.) Училище в Габрово было основано в 1835 г., а всего до

1841 г. открылось 12 подобных учебных заведений. Многие выпускники этих училищ стали потом участниками освободительной борьбы болгарского народа.

Априлов издает учебники и свои книги по вопросам болгарской истории, разработке литературного языка, собирает народные песни. Эти книги составляют ему большую известность. Поддерживает контакты с русскими и чешскими учеными-славистами. Собирает богатую библиотеку, которую вместе со значительными денежными средствами завещает Габровскому училищу и на образование фонда для обучения болгар в России. Ищет высоких покровителей: Новороссийский генерал-губернатор М. С. Воронцов и архиепископ Херсонский Гавриил становятся почетными Габровского училища. Через Воронцова добивается установления стипендий для юношей-болгар, обучающихся в средних и высших учебных заведениях.

В библиотеке ОГУ есть книга Априлова «Денница новоболгарского образования» с дарственной надписью: «В библиотеку Ришельевского лицея от сочинителя, 5 января 1842 года». Книги Априлова печатались в городской типографии. Всего здесь в 1841—1861 гг. была напечатана 21 болгарская книга.

В декабре 1841 г. было перехвачено письмо к Априлову переводчику Ренийской таможни Петру Ганчеву с предложением участвовать в борьбе за независимость Болгарии. Дело закончилось допросом Априлова и других болгар и переводом Ганчева в великороссийские губернии. Репрессии объясняются тем, что в это время Россия стремилась избегать дипломатических затруднений с Портой.

Спустя два года, в январе 1844 г. в Одессе получили известия о сбое пожертвований в пользу борцов за независимость Болгарии. Тогда за Палаузовым и Априловым был установлен строжайший надзор.

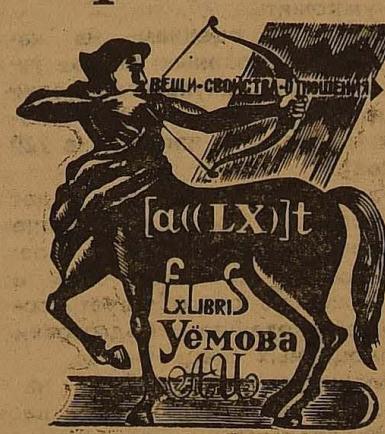
Болевший туберкулезом В. Е. Априлов умер в Галаце (Румыния) 20.10.1847 г., по дороге из Габрово в Одессу. В 1897 г. его прах был торжественно перенесен в Габрово и погребен во дворе Априловской гимназии, где сейчас находится Национальный музей образования.

Р. ШУВАЛОВ,
краевед.

(Статья написана по просьбе «ЗНК»).

Когда этот материал был уже в наборе, Р. А. Шувалов позвонил нам из Облгосархива: обнаружены новые материалы об Априлове. Поиск продолжается.

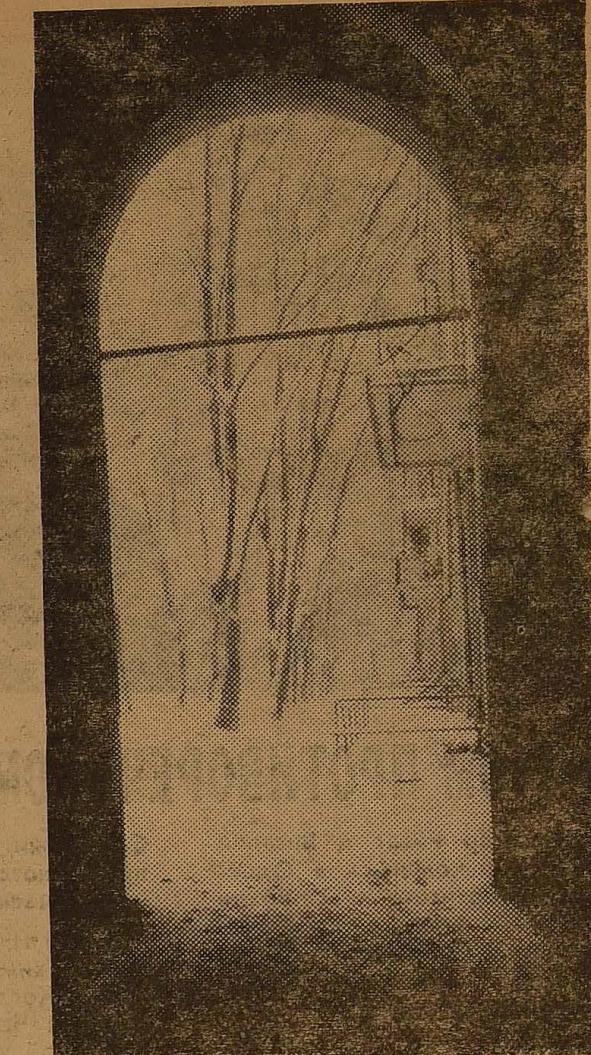
Горбана

одесского ученого А. И. Уемова.

История этого экслибриса вкратце такова. Накануне 60-летия заведующего отделом теории управления и системного анализа Одесского отделения Института экономики

Михаил Трофименко

Памяти
Н. Г. Дьяченко

Умом смирился. А душой...
Нет. Не могу. Он где-то рядом
Сейчас своим коснется взглядом
Поддержит, защитит от злой
Напасти. Собственным поступком
Научит. Проявив тот хрупкий
И твердый сплав, который есть
Жизнь — боль, достоинство и честь.

31.12.89.

Выходит звук сильней огня,
Воды, песка, металла, камня!
Ведь долгая людская память
С рождения в словах дана.
Стирает время письмена,
Ровняет степь с плитой могильной,
А пред легендами — бессильно.
Насуясь, радостно звеня
Хранят все. Звук сильней огня.

ДЛЯ ВАС, СТУДЕНТЫ!

Идут студенческие каникулы и, стесненно, что Одесское бюро путешествий и экскурсий предлагает целый ряд разнообразных увлекательных маршрутов, на которых студенты смогут отдохнуть, оздоровиться, увидеть и узнать много нового и интересного:

Новгород—Старая Русса—Ленинград, с 3 по 7 февраля, стоимость путевки 138 рублей;

Каунас, с 5 по 9 февраля, стоимость путевки 158 рублей;

Резекне—Даугавпилс—Рига—Полоцк—Пушкинские Горы, с 5 по 9 февраля, стоимость путевки 169 рублей;

Москва, с 4 по 8 февраля, стоимость 180 рублей;

Орша—Ленинград, с 6 по 12 февраля, стоимость путевки 178 рублей;

Ростов Великий—Москва—Ярославль—Карабиха—Борисоглебск—Кострома—Переславль, с 8 до 12 февраля, стоимость путевки 147 рублей;

Архитектурные жемчужины, исторические ценности, зимняя фантазия природы, общение на маршруте и смена обстановки — все вместе сделает ваш отдых незабываемым!

Наш адрес: 270028, г. Одесса, ул. Богдана Хмельницкого, 62; Бюро путешествий и экскурсий, отдел реализации путевок, телефоны: 33-68-29, 33-68-31.

ви автора к гравюре, ко всему истинно прекрасному в окружении нас мире.

Представляем некоторые работы художника из собрания членов Одесского клуба любителей экслибриса и книжной графики, сотрудника СПГУ № 27 М. Б. Гитelmana.

М. ДЕНИСОВ.

Эта большая научная работа явилась отправной точкой для создания исследователем и его учениками параметрического варианта общей теории систем. Кентавр на экслибрисе отражает идею дополнительности, использованного А. И. Уемовым в его определении понятия системы. Как видим, художник выполнил далеко не простую работу, проявив при этом талант большого мастера.

Искусство Горбана несет радость любителям графики, оно — свидетельство великой любви

Экслибрисы Леонида

Искусство одесского графика Леонида Горбана сформировалось под сенью давних и глубоких художественных традиций нашего города. Он родился в Одессе, в 1965 г. окончил Полиграфический институт имени Ивана Федорова в г. Львове.

Художник работает во многих техниках, отдавая предпочтение офорту и ксилографии. Все его графические листы и экслибрисы посвящены родному городу и объединяются в цикл гравюр «Город у моря». Гравюры Горбана — представители лирического романтизма в живописи — роднят свежесть и чистоту мироощущения.

Начиная с 1974 г., живописцем создано уже более 60 книжных знаков, отличающихся композиционным совершен-

270057, Одеса-Центр, вул. Петра Великого, 2, держун-верситет, редакция газеты «За научкові кадри».

ЗАХОДЬТЕ:

Одеса, вул. Радянської Армії, 24, 1-й поверх, кімната, 9.

ДЗВОНІТЬ:

Тел. 23-84-13.

Редактор М. ЩЕРБАНЬ.